

ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

750 – 480 π.Χ.

Ο Β΄ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ο Β΄ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η λέξη αποικισμός προέρχεται από το ρήμα «αποικίζω» που σημαίνει ιδρύω, εγκαθιστώ αποικία σε μια άλλη χώρα¹, δηλαδή στέλνω μακριά από τον **οίκο**, από την πατρίδα. Δηλώνει την αναγκαστική μετακίνηση, την εγκατάσταση σε άλλη περιοχή και τη δημιουργία νέας πόλης. Ο Β΄ Ελληνικός Αποικισμός **διαφέρει** από τον Α΄ Ελληνικό Αποικισμό στο ότι η ίδρυση αποικιών κατά την αρχαϊκή περίοδο ήταν μία επιχείρηση οργανωμένη από μία πόλη, την μητέρα-πόλη (μητρόπολη), με επικεφαλής αρχηγό, τον **οικιστή**, που αρκετές φορές έδινε το όνομά του στην αποικία π.χ. Βύζας ---> Βυζάντιο, η οποία ήταν μία νέα πόλη-κράτος, ανεξάρτητη, αυτόνομη και αυτάρκης. Οι δεσμοί των αποικιών με τις μητροπόλεις ήταν άλλοτε χαλαροί, άλλοτε ανύπαρκτοι και κάποιες φορές **εχθρικοί**. (π.χ. η Κόρινθος ως μητρόπολη με την αποικία της Κέρκυρα)

¹Πηγή: Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, ΑΠΘ, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 2003

Τα αίτια του Β' Ελληνικού Αποικισμού ήταν:

- η δημογραφική έκρηξη της περιόδου (8^{ος} – 6^{ος} αι.), δηλαδή ο υπερπληθυσμός («στεναχωρία» κατά τους Αρχαίους) και η περιορισμένη έκταση καλλιεργήσιμης γης.
- η έλλειψη πρώτων υλών, ιδιαίτερα μετάλλων.
- η αναζήτηση νέων αγορών για την αγορά και πώληση αγαθών
- οι εσωτερικές πολιτικές συγκρούσεις, που οδηγούσαν σε απομάκρυνση ομάδας πολιτών
- οι γνώσεις των Ελλήνων για τους θαλάσσιους δρόμους και τους τόπους εγκατάστασης
- ο ριψοκίνδυνος χαρακτήρας των Ελλήνων της εποχής εκείνης

Περιοχή εγκατάστασης Ελλήνων

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΑΙΩΝΑΣ π.Χ.

■ 8ος	■ 7ος	■ 6ος
■ 5ος	■ 4ος	■ 3ος

ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

○ Μίλητος □ Μέγαρα Δ Άλλοι

--- Κύριες θαλάσσιες οδοί

ABΓ Σημειώσεις

Θάλαττα Θάλαττα
Κάθοδος των Μυρίων 5ος αιώνας π.Χ.

Περίπλους του
Ευξείνου Πόντου
Εκκίνηση και τέλος
Αρριανός 3ος αιώνας μ.Χ.

Η Μεγάλη Ελλάς

Magna Graecia

Κατά τον Β΄ Ελληνικό Αποικισμό οι Έλληνες εξαπλώθηκαν σε όλη τη Μεσόγειο, μέχρι τα όρια του τότε γνωστού κόσμου. Αυτή η αποικιστική εξάπλωση είχε σημαντικές επιπτώσεις:

- στην οικονομία
- στην κοινωνία
- στην πολιτιστική εξέλιξη

Οι Έλληνες στις επαφές τους με τους γηγενείς πληθυσμούς έδωσαν και πήραν πολιτιστικά στοιχεία. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το χαλκιδικό αλφάβητο, που διαδόθηκε από τους Χαλκιδείς αποίκους της Κύμης στους ιταλικούς λαούς, αρχικά στους Ετρούσκους, και έγινε η βάση για την διαμόρφωση του λατινικού αλφαβήτου.

Ελληνικό Αλφάβητο (800 π.χ.)

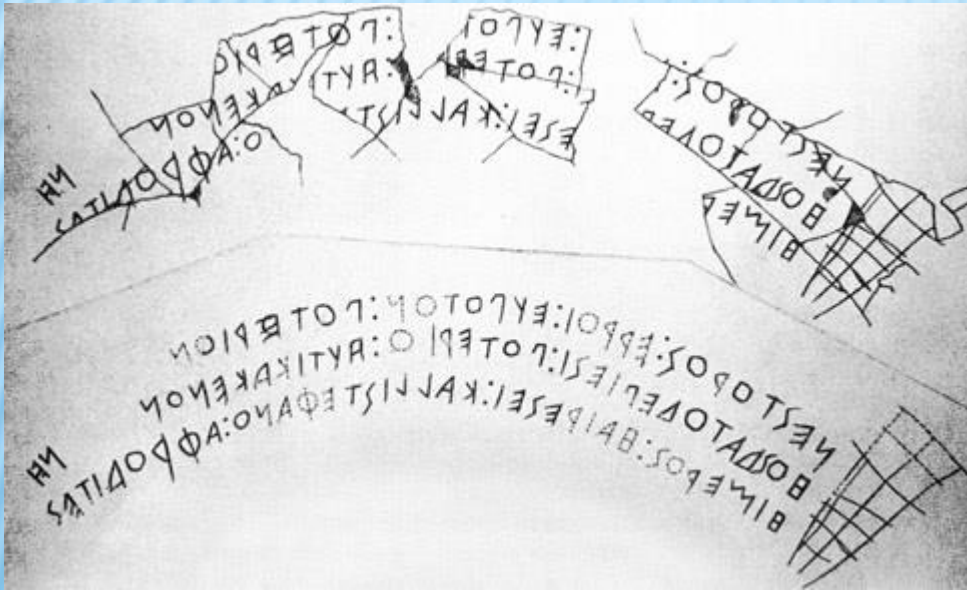
Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ - Φ Χ Ψ Ω

Χαλκιδικό Αλφάβητο (775 π.χ. - 740 π.χ.)

Α Β < Δ Ε F Ι Β Θ Ι Κ Λ Μ Ν _ Ο Γ Λ ρ Ρ Σ Τ V Χ Φ Υ _ _

Λατινικό Αλφάβητο (7ος αιώνας π.χ.)

A B C/G D E F - H - I K L M N - O P - Q R S T V X - - - -

Μία από τις αρχαιότερες Ελληνικές επιγραφές και η αρχαιότερη με την χρήση της Χαλκιδικής γραφής βρέθηκε στο νησί Ίσκια (Ischia) της Νότιας Ιταλίας, στα ανοιχτά της Napolì, στο ονομαζόμενο κύπελλο του Νέστορα.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση αντιμετωπίσθηκε έξω από τα όρια της πόλης-κράτους σε έναν ευρύτερο οικονομικό χώρο με την ανάπτυξη:

- του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας
- του τριτογενούς τομέα της οικονομίας

Ο **πρωτογενής τομέας** της οικονομίας είναι ο **παραγωγικός τομέας** με αντικείμενο την απόκτηση ή απόσπαση πρώτων υλών κατ' ευθείαν από την φύση (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία, δασοκομία, θήρα, εξόρυξη μεταλλευμάτων κλπ). Επομένως, **στην πρώτη φάση της παραγωγικής διαδικασίας**, τα προϊόντα (αγαθά) πρωτογενούς παραγωγής **καταναλώνονται από τους ανθρώπους, όπως έχουν**, χωρίς να υποστούν καμία επεξεργασία, ή μεταποίηση-μετασχηματισμό όπως π.χ. αυγά, γάλα, χόρτα, φρούτα, λαχανικά, μέλι, καρποί, ψάρια, κ.λπ.

Ο **δευτερογενής τομέας** της οικονομίας περιλαμβάνει τις δραστηριότητες **επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων**. Στο δευτερογενή τομέα περιλαμβάνονται οι παραγωγικές μονάδες παστεριωμένου γάλακτος, τοματοπολτού, πλαστικών, επίπλων, ενδυμάτων, χαρτιού, **λαδιού** κ.τ.λ.

Ο **τριτογενής τομέας** της οικονομίας είναι η **παροχή υπηρεσιών**. Τέτοιες υπηρεσίες ενδεικτικά είναι π.χ. εκπαιδευτικές, οικοδομικές, τροφοδοσίας, μεταφορικές, τουριστικές, τραπεζικές υπηρεσίες, υγείας κλπ., όπως επίσης και **όλο το εμπόριο διανομής αγαθών χονδρικού και λιανικού εμπορίου**.

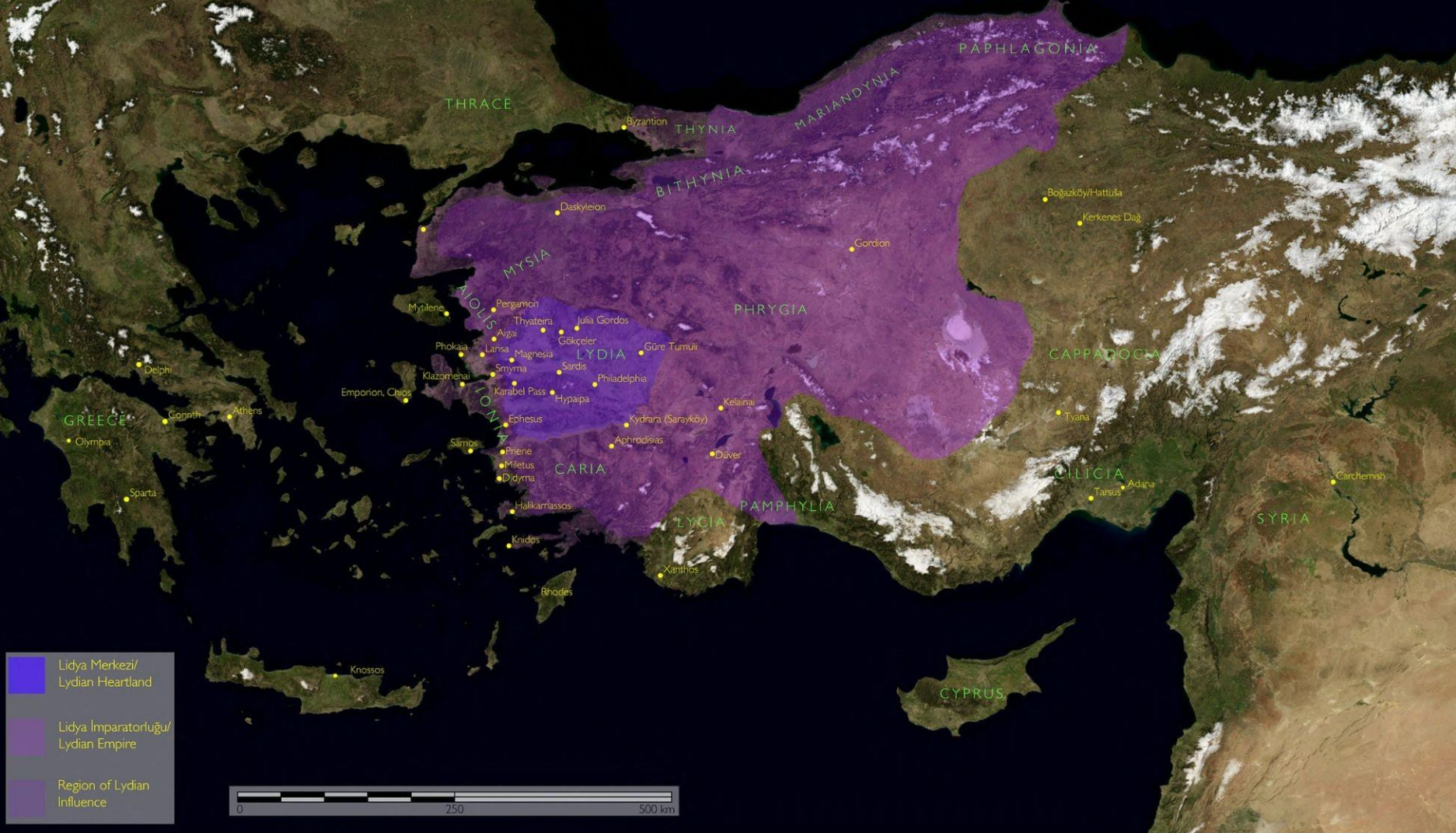
Η ΚΟΠΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Η εξάπλωση των Ελλήνων στη Μεσόγειο και η ανάπτυξη του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα της οικονομίας των ελληνικών πόλεων-κρατών είχε σαν αποτέλεσμα να εξελιχθεί το εμπόριο από την **ανταλλαγή αγαθών** σε **εμπορευματοχρηματικό** εμπόριο με την **κοπή και χρήση του νομίσματος**. Το **νόμισμα** ήταν μία καινοτομία, που διευκόλυνε τις εμπορικές σχέσεις και γίνεται το **κύριο μέσο συναλλαγής** μεταξύ των ανθρώπων.

Τα πρώτα νομίσματα εκδόθηκαν στην Λυδία της Μ. Ασίας. Ήταν από ήλεκτρο, ένα κράμα αργύρου με χρυσό. Η Λυδία θεωρείται γενέτειρα των νομισμάτων.

ΑΡΧΑΙΑ ΛΥΔΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

Οι οικονομικές μεταβολές που ήταν αποτέλεσμα της εξάπλωσης του Ελληνισμού στη Μεσόγειο είχαν επιπτώσεις και στη κοινωνία των πόλεων-κρατών: οι διάφοροι **αστοί που πλούτισαν** διεκδίκησαν **μερίδιο της εξουσίας** από τους **ευγενείς**. Επίσης αναπτύχθηκε η **δουλεία**, ως αποτέλεσμα της ανάγκης για περισσότερα και κυρίως **φθηνότερα εργατικά χέρια**. Για πρώτη φορά χρησιμοποιούνται δούλοι **«αργυρώνητοι»**, δηλαδή αγορασμένοι με χρήματα.